
Vol. 55
No. 2 (2024)

BANK I KREDYT

BANK & CREDIT

Spis treści / Contents

**Paweł Kowalewski,
Mikołaj Szadkowski**

The role of net financial assets in the euro area in the scope of Agreement on Net Financial Assets (ANFA)

99

Jordan Kjosevski

Examining the relationship between bank profitability and economic growth: insights from Central and Eastern Europe

---

181

Łukasz Sobora

Nadzór bankowy i jego miejsce w krajach Unii Europejskiej

163

Krzysztof Melnarowicz

The impact of catastrophic events of the black swan type on the mergers and acquisitions market illustrated by the banking sector

---

201

Bank i Kredyt publikuje artykuły z zakresu ekonomii i finansów.

Redakcja preferuje prace, w których analizowane są mechanizmy ekonomiczne, w szczególności procesy pieniężne, rynki finansowe oraz funkcjonowanie instytucji finansowych i ich wpływ na gospodarkę.

Artykuły mogą mieć charakter zarówno empiryczny, jak i teoretyczny.

Publikacjom w *Banku i Kredycie* przyznawane jest 70 punktów.
Bank i Kredyt jest indeksowany w bazie Scopus.

Elektroniczna wersja czasopisma znajduje się na stronach: bankikredyt.nbp.pl.
Electronic version is on web: bankandcredit.nbp.pl.

Publikacjom w *Banku i Kredycie* przyznawane jest 70 punktów.

Bank i Kredyt jest wydawany przez Narodowy Bank Polski, ul. Świętokrzyska 11/21, 00-919 Warszawa
Bank and Credit is published by Narodowy Bank Polski, Świętokrzyska Str. 11/21, 00-919 Warsaw

Opinie wyrażone w niniejszej publikacji są opiniami autorów
i nie przedstawiają stanowiska organów Narodowego Banku Polskiego.
The opinions expressed in this publication are the opinions of the authors
and do not represent the opinions or views of Narodowy Bank Polski.

Prenumerata / Subscription

Prenumeratę na 2024 r. przyjmują:

Wydawca, „Kolporter” SA, „Garmond Press” SA

Cena prenumeraty rocznej na 2024 r. wynosi 240,00 zł (w tym 8% VAT).

100 lat złotego i stulecie utworzenia Banku Polskiego SA

Jest rok 1923.

Sytuacja polityczna i społeczna po wojnie bolszewickiej i zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza zaostrza się na niespotykaną skalę. Kryzys gospodarczy prowadzi do masowego bezrobocia i wywołuje fale migracji ze wsi do miast oraz z kraju za granicę. Inflacja przeradza się w hiperinflację i w 1923 roku osiąga niebotyczny poziom przeszło 35 000%. Zostaje zerwany związek między podażą pieniądza a przeciętnym poziomem cen. Jednostką walutową na terytorium Kongresówki jest pozostałość po marce niemieckiej – marka polska. Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa – ówczesny bank emisyjny – traci możliwość oddziaływania na ceny za pomocą polityki pieniężnej kształtującej podaż pieniądza. Pozostaje tylko drukowanie nominalów o coraz większej wartości. Najwyższy nominal banknotu osiągnął wartość 10 000 000. Sytuacja jest katastrofalna.

Jest rok 1924.

Prezydent Stanisław Wojciechowski desygnuje Władysława Grabskiego na premiera rządu. Premier w exposé oświadcza: „Doszliśmy do takiego stanu, że żaden postęp w żadnej dziedzinie (...) staje się niemożliwy, jeżeli najpierw – i to wkrótce – nie uporamy się z trudnościami finansowymi”. Powołuje się – mocą Ustawy z dnia 11 stycznia 1924 roku o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej – bank centralny w formie spółki akcyjnej (Bank Polski SA), aby w ten sposób zapewnić jego niezależność od władz politycznych. Ustala się zasady nowego ustroju pieniężnego, w którym polską walutą jest **złoty** oparty na systemie *gold exchange standard*. Aby zagwarantować jego stabilność, przyjęto, że co najmniej 30% pieniądza w obiegu musi być zabezpieczone zapasami złota, srebra, walut zagranicznych i dewiz wymiennych na złoto. Parytet (0,29 grama złota/1 zł) i kurs złotego wyznaczono na poziomie franka szwajcarskiego. Wartość wymienna wobec waluty amerykańskiej wynosiła 5,18 złotych za 1 dolara. Na 1 złotego wymieniano 1 800 000 marek polskich. W krótkim czasie, już w 1926 roku, poprawia się koniunktura, stabilizują się finanse publiczne i spada inflacja. Reforma skarbowo i walutowa z 1924 roku stanowi podstawę realizacji cywilizacyjnego projektu II Rzeczypospolitej – Centralnego Okręgu Przemysłowego.

Jest rok 2024.

Bez wątpienia reformy z 1924 roku stanowiły milowy krok we wprowadzaniu nowoczesnych instytucji i rozwiązań, zwłaszcza jeśli chodzi o polski system bankowy. Dzięki tym zmianom wyznaczono w polskiej bankowości standardy, które obowiązywały do końca II Rzeczypospolitej i są aktualne do dzisiaj. Wprawdzie złoty nie jest oparty na parytecie złota, jednak rosnące zasoby złota w skarbcu Narodowego Banku Polskiego są niewątpliwie fundamentem jego stabilności i ochrony siły nabywczej. W ciągu ostatnich pięciu lat zasoby te wzrosły o 255,8 tony i na koniec 2023 roku wyniosły 355,7 tony. Stawia to polski bank centralny na 15. miejscu na świecie i 8. w Europie pod względem posiadanych rezerw złota. Własna, stabilna waluta wsparta odpowiednio dużymi rezerwami złota stanowi istotny atrybut suwerenności i siły ekonomicznej kraju.

